

YHTEYDET AIKUISKASVATUKSESSA

Aarne Laurila

Toisin kuin muilla täällä käsitellyillä aloilla, aikuiskasvatuksessa on kyse niin käytännön työstä kuin tutkimuksesta. Käytännön työn me kaikki varmaankin tunnemme tai ainakin etäämmältä tiedämme.

Suomessa käytetään kansalais- ja työväenopistoja unkarin kielen opetuksessa monilla paikkakunnilla. Jonkin verran myös järjestömuotoisessa sivistystyössä on tällaista kiinnostusta. Kansalais- ja työväenopistoissa on myös Unkarin tuntemusta lisääviä tapahtumia, lyhyitä kursseja, kuten taannoin Helsingin kaupungin suomenkielisen työväenopiston itäisessä osastossa Unkaria eri puolilta valaiseva luentosarja. Unkarissa on vastaavaa toimintaa: esimerkiksi huomattavin sikäläinen kansansivistysorganisaatio Tieteellinen Valistusjärjestö TIT on järjestänyt kieliohjelmissaan myös suomen kielen opetusta. En kuitenkaan pysähdy tähän, koska katson, että tässä tilaisuudessa on syytä asettaa painoa paremminkin tutkimuksen ja muiden sen tyyppisten yhteyksien puolelle.

Suoraa yhteistyötä suomalaisen ja unkarilaisen aikuiskasvatuksen välillä on nykyään oikeastaan kolmessa muodossa. Ensinnäkin stipendiaatteja vaihdetaan säännöllisesti kulttuurisopimuksen työohjelman mukaisesti siten, että Unkarista saapuu ja Unkariin menee yksi asiantuntija vuodessa kahdeksi viikoksi. Tästä vaihdosta vastaavat käytännössä Suomessa Kansanvalistusseura ja Unkarin puolelta mainitsemani Tieteellinen valistusjärjestö.

Suomesta on stipendiaateiksi lähtenyt järjestöjen ja alan laitosten johtavia työntekijöitä sekä keskeisiä viranomaisia ja tutkijoita, ja edustajia on ollut sekä yleissivistävän että ammatillisen aikuiskasvatuksen piiristä. Unkarilaiset ovat yleensä olleet TIT:n väkeä. Kummassakin maassa ovat vieraat tutustuneet alan hallintoon ja käytännön työhön, useimmiten myös tutkimukseen. Monesti on vierailva asiantuntija myös esitelmöinyt.

Toinen yhteistyömuoto on ollut unkarilaisten osallistuminen Suomessa järjestettyihin Meeting in Finland -seminaareihin. Ne ovat seminaareja, jollaisen Vapaan sivistysjärjestöjen yhteistyöjärjestö, meidän kansansivistystyömme yhteisorganisaatio järjestää kerran vuodessa. Seminaarit pidettiin Oriveden opistossa, kunnes ne siirtyivät Tampereen Teiskoon Metallityöväen Murikka-opistoon, ja siellä on säännöllisesti ollut unkarilaisia osallistujia, juuri TIT:n edustajia. Vuodeksi 1987, jolloin teemana on rauhankasvatus, saataneen seminaariin unkarilainen

luennoitsija.

Kolmanneksi ja nuorimmaksi muodoksi ovat tässä yhteistyössä kehittymässä aikuiskasvatuksen symposiumit. Ensimmäinen järjestettiin 1984 Sopronissa ja seuraava on määrä pitää 1988 Suomessa, todennäköisesti Kajaanissa. Symposiumeista voitaneen saada entistä useammalle suomalaiselle ja unkarilaiselle mahdollisuus tutustua toiseen maahan ja omaan alaansa siellä. Ensimmäinen kerta Sopronissa kului yleisluonteiseen keskusteluun lähinnä aikuiskasvatuksen ja muun kulttuurin keskinäisestä suhteesta sekä kummankin maan aikuiskasvatuksen esittelyyn. Sopronin seminaarin järjestelyn hoiti Unkarin puolella opetusministeriö, Suomen puolelta Kansanvalistusseura. Seuraavan symposiumin järjestelyvastuun kantavat Kansanvalistusseura, Kansalais- ja työvänopistojen liitto ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura odottaen aikuiskasvatuksen koko kentän kiinnostusta. Soproniin matkusti neljä virallista suomalaisosanottajaa ja sen lisäksi 15 muuta asiantuntijaa matkansa kokonaan itse rahoittaen. Mahdollisesti Unkari järjestää edustuksensa vastaavasti virallisesta delegaatiosta ja turistiryhmästä. Isäntämaan väkeä Sopronin kokouksessa oli nelisenkymmentä ja toivon, että suomalaisia tulee seuraavaan tapaamiseen vähintään saman verran.

Tämän lisäksi järjestöillä on muuta yhteistoimintaa jonkin verran, eniten ehkä Kansanvalistusseuran ohella Kansan Sivistystyön Liitolla, kansandemokraattisella aikuiskasvatusjärjestöllä. Suomen Kirjastoseura on sekin aktivoitunut ja rakentanut kiinteitä yhteyksiä Unkariin. Luennoitsijoita käy selostamani stipendiaattivaihdon puitteissa, mutta jonkin verran muutenkin. Marraskuussa 1986 kävi professori Leea Virtanen TIT:n kutsamana Kansanvalistusseuraa edustavana asiantuntijana esitelmämatkalla Budapestissa.

Yhteiskunnat ovat organisoineet aikuiskasvatuksen eri maissa eri lailla. Suomessa aikuiskasvatus nojautuu hyvin paljon kansanliikkeisiin, kuten työväenliikkeeseen, maaseutuväen sivistysliikkeisiin, ruotsalaisuuteen jne. Ajattelen aikuiskasvatuksella tässä perinteellisesti kansansivistystyöksi ja vapaaksi sivistystyöksi sanottua toimintaa; aikuiskasvatukseen kuuluu kylläkin myös ammatillinen aikuiskasvatus. Unkarissa on taas huomattavaa ja kadehdittavaa tiedemiesten aktiivinen mukanaolo. Tutkijat ovat Tieteellisessä valistusjärjestössä jäseninä ja vastaavat hyvin suurelta osalta sen toiminnasta. Oppimista on kummallakin puolella. Ajattelen unkarilaisten viime aikoina virinnyttä kiinnostusta maamme kansanopistotyöhön, samoin opintokerhotoimintaan. He tuntuvat olevan juuri nyt uteliaita siitä, että meillä sen perusta on aika lailla kansalaisissa. Unkarilaiset ovat keskusteluissa todenneet, että heitä kiinnostaisi saada entistä enemmän kansalaisia spontaanisti tällaiseen toimintaan. Ala, jolla suomalaisilla puolestaan varmasti olisi Unkarissa oppimista ja joka on molemmissa maissa hyvin tärkeä,

on ammatillinen aikuiskasvatus. Unkarissa on sillä alalla tehty paljonkin ansiokkaita tutkimuksia ja käytännön työtä. Käytännön työ tapahtunee siellä jonkin verran lähempänä muuta aikuiskasvatusta kuin meillä, jossa se kulkee ikään kuin omalla linjallaan.

Tällä kertaa ehkä tekee mieli kiinnittää enemmän huomiota tieteelliseen tutkimukseen. Unkarissa on aikuiskasvatuksen tutkimus laajaa, monipuolista ja käsittääkseni varsin tuloksellista. Heillä on julkaisutoiminta erittäin voimakasta, heillä näet käännetään aikuiskasvatuksen tutkimuksia vierailta kieliltä paljon enemmän kuin meillä ja siellä julkaistaan omia tekstejä paljon enemmän kuin meillä.

Nyt jääkin miettimään, miten pääasiassa stipendivaihtoon perustuva ja niissä muodoissa ilmenevä yhteistyö voisi tällaisella alalla kehittyä. Vaikeuksia on ja niistä kielitaidon riittämättömyys tulee usein esiin, varsinkin kun liikutaan suurten keskusten ulkopuolella niin Suomessa kuin Unkarissa. Perusongelma on - ja luulen, että tässä aikuiskasvatuksen tutkimuksella on samoja kysymyksiä edessään kuin monen muunkin alan tutkimuksella - että stipendimatkoja tehdään, luennoimassa käydään puolin ja toisin ja innostus on varmasti vilpintöntä ja vähintäänkin lämmintä, jopa tulista, mutta kaiken kertyvän tiedon hyödyntäminen ja saatujen tietojen välittäminen edelleen on vaikeata. Juuri tämä sitkeyttä ja myös aikaa vaativa suhteen hoito kai on monta kertaa kaikessa tieteellisessä vaihdossa ongelma. Artikkeleita voidaan tietenkin julkaista. Valitettavasti meillä aikuiskasvatustiedustele on verraten pieni. Tšekäläisissä alan lehdissä on ollut tietoja ja tutkimuksia Unkarista, mutta sitä kautta edistytään sittenkin suhteellisen vähän.

Voidaankin olettaa, että jos hungarologian organisoinnissa Suomessa päästään eteenpäin yleisemminkin, niin mm. aikuiskasvatuksessa on kyse siitä, miten kertyvä tieto saadaan eteenpäin ja kokemukset poikimaan uusia kokemuksia, tieto hyödyntämään niin paljon kuin se voi hyödyntää. Odotamme paljon seuraavalta aikuiskasvatustutustumisesta. Olemme pääsemässä ensimmäisen vaiheen tutustumisesta, joka on vienyt noin 10 - 15 vuotta, joidenkin tutkijoiden suoraan keskusteluun. Käsittääkseni aikuiskasvatus sekä yhteiskunnallisen merkityksensä että varsinaisen tieteellisen sisältönsä puolesta kuuluu myös hungarologiaa ajatellen niihin aloihin, joilla tehtäviä on runsaasti.